Bili?sel Egzersiz Terapi Yakla??m? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bili?sel Egzersiz Terapi Yakla??m? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17913

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bili?sel Egzersiz Terapi Yakla??m? Ölçe?i (BETY), bireylerin bili?sel egzersiz terapisi yakla??mlar?na yönelik tutumlar?n? ve e?ilimlerini ölçmek amac?yla uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in adaptasyon çal??mas?, özellikle Romatoid Artrit (RA) tan?s? alm?? bireylerde geçerlik, güvenirlik ve duyarl?l?k özelliklerini belirlemek üzere gerçekle?tirilmi?tir. 30 maddeden olu?an BETY, ki?inin terapiye olan inanc?n?, motivasyonunu ve uygulama isteklili?ini de?erlendirerek, rehabilitasyon süreçlerinin planlanmas?na önemli katk?lar sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel Egzersiz Terapi Yakla??m? Ölçe?i, BETY, Romatoid Artrit, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Ya?am Kalitesi, Psikometri.

Yazarlar

F.B. Oflaz, N.B. Karaca, A. Özçad?rc?, G. Ar?n, J. Karabulut, A. Erden, E. Ünal.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin bili?sel egzersiz terapi yakla??mlar?na ne derece olumlu veya olumsuz bakt?klar?n? ve bu terapi yöntemlerini uygulama potansiyellerini de?erlendirmektir. Bu adaptasyon çal??mas?n?n özel amac? ise, BETY ölçe?inin Romatoid Artrit (RA) tan?s? alm?? hastalarda kültürel ve dilsel uygunlu?unu sa?lamak ve bu popülasyonda psikometrik özelliklerini (geçerlik, güvenirlik ve duyarl?l?k) titizlikle ortaya koymakt?r.

Bu çal??ma, BETY'nin klinik ortamlarda, özellikle kronik hastal?klarla mücadele eden bireylerde, bili?sel rehabilitasyon programlar?na kat?l?m motivasyonunu ölçmede standart bir araç olarak kullan?l?p kullan?lamayaca??n? test etmi?tir. Elde edilen bulgular, ölçe?in RA hastalar?n?n fonksiyonel durumu ve ya?am kalitesi alg?lar?yla ili?kisini inceleyerek, bili?sel yakla??mlar?n tedaviye entegrasyonuna dair önemli veriler sunmu?tur.

Yap?

Bili?sel Egzersiz Terapi Yakla??m? Ölçe?i (BETY), bireyin bili?sel egzersizlere yönelik alg?lanan fayda, öz-yeterlilik ve uygulama isteklili?i gibi temel bili?sel ve motivasyonel yap?lar? ölçmektedir. Ölçek, bireyin terapiye yönelik genel tutumunu yans?tan tek boyutlu bir yap?ya sahip olabilir veya bili?sel, davran??sal ve duygusal bile?enleri içeren alt boyutlardan olu?abilir.

Ölçek, kat?l?mc?n?n bili?sel egzersizleri günlük ya?am?na ne s?kl?kla dahil etti?ini veya etme e?iliminde oldu?unu, bu egzersizlerin kendi sa?l?k durumlar?na olan etkisine ne derece

ARABPSYCHOLOGY.COM

inand???n? ve bu süreçte kar??la?t??? potansiyel engelleri nas?l alg?lad???n? de?erlendirir. Yüksek skorlar, bili?sel egzersiz terapisine yönelik daha pozitif ve proaktif bir yakla??m? i?aret etmektedir.

Geçerlik

BETY ölçe?inin geçerlik çal??mas?, e? zamanl? geçerlik (convergent and discriminant validity) yöntemleri kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in, benzer yap?lar? ölçen di?er araçlarla beklenen düzeyde ili?kiler gösterdi?i tespit edilmi?tir.

RAQoL ile ?li?ki: Romatoid Artrit hastalar? için özel olarak geli?tirilmi? olan Ya?am Kalitesi Ölçe?i (RAQoL) ile BETY aras?nda çok yüksek derecede pozitif korelasyon (r=0,814, p<0,001) bulunmu?tur. Bu yüksek ili?ki, BETY'nin hastalar?n ya?am kalitesi alg?s? ile güçlü bir ?ekilde ba?lant?l? oldu?unu göstermektedir.

HAQ ve HADS ile ?li?ki: Bireylerin fonksiyonel durumlar? hakk?nda bilgi veren Sa?l?k De?erlendirme Anketi (HAQ) ile yüksek derecede korelasyon (r=0,609, p<0,001) saptanm??t?r. Anksiyete ve depresyonun klinik d??? ölçümünü sa?layan HADS-A alt ölçe?i ile yüksek (r=0,636, p<0,001) ve HADS-D alt ölçe?i ile orta derecede (r=0,571, p<0,001) pozitif korelasyonlar gözlemlenmi?tir.

SF-36 ile ?li?ki: Genel ya?am kalitesi ölçe?i olan SF-36'n?n alt parametreleriyle ili?kiler incelenmi?tir. Fiziksel nedenlere ba?l? rol güçlü?ü (FRG), emosyonel nedenlere ba?l? rol güçlü?ü (ERG), fiziksel fonksiyon (FF), sosyal fonksiyon (SF), a?r? (A) ve genel sa?l?k alg?s? (GSA) alt parametreleri aras?nda orta derecede negatif korelasyonlar (r=-0,413 ile -0,596 aras?nda, p<0,001) bulunmu?tur. Bu negatif yönlü ili?kiler, BETY skorlar? artt?kça (yani terapiye yakla??m pozitifle?tikçe) ya?am kalitesi sorunlar?n?n azald???n? göstermektedir. Mental sa?l?k (MS) ve vitalite (V) alt parametreleriyle ise zay?f derecede negatif korelasyonlar (s?ras?yla r=-0,361 ve r=-0,375, p<0,001) tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

BETY ölçe?inin iç tutarl?l?k güvenirli?i, ölçe?i dolduran tüm bireylerin cevaplar? üzerinden hesaplanan toplam skorlar kullan?larak analiz edilmi?tir. Bu analiz sonucunda, ölçe?in tutarl?l???n? gösteren Cronbach Alfa katsay?s? de?eri 0,937 olarak bulunmu?tur.

Psikometrik standartlara göre, 1'e yak?n olan bu yüksek Cronbach Alfa de?eri, ölçe?in mükemmel derecede yüksek iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve dolay?s?yla güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu güçlü bir ?ekilde kan?tlamaktad?r. Bu yüksek güvenirlik düzeyi, ölçe?in maddelerinin ayn? temel yap?y? ölçmekte ne kadar tutarl? oldu?unu göstermektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Bu adaptasyon çal??mas?n?n özet içeri?inde, Bili?sel Egzersiz Terapi Yakla??m? Ölçe?i'nin faktör yap?s?na veya boyut say?s?na ili?kin detayl? bir bilgi sunulmam??t?r. Ancak, yüksek iç tutarl?l?k de?erleri (Alfa=0,937), ölçe?in büyük olas?l?kla tek bir bask?n boyutu ölçtü?ünü veya uyarlanan orijinal yap?n?n faktör yüklerini korudu?unu dü?ündürmektedir. Ölçe?in yap?sal geçerli?inin tam olarak anla??lmas? için orijinal yay?n veya tam metin makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation) Ölçe?i

Format: 30 maddelik öz bildirim ölçe?i

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik Popülasyon (Özellikle Romatoid Artrit hastalar?)

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: Romatoid Artrit tan?s? alm?? bireylerde geçerlik ve güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Test Methodology: 5'li Likert tipi derecelendirme (0= hay?r hiçbir zaman - 4= evet her zaman) kullan?lmaktad?r. Yüksek skor, bili?sel egzersiz terapisine yönelik daha pozitif bir yakla??m? ifade eder.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel Terapi, Egzersiz Yakla??m?, Kronik Hastal?k, RAQoL, HAQ, SF-36, HADS, Cronbach Alfa, Likert.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018 (Uyarlama çal??mas?n?n sunum y?l?).

?leti?im ve ?zinler: Ölçe?in kullan?m? ve izinleri için sorumlu yazar Edibe Ünal ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

?leti?im E-postas?: eyakut@hacettepe.edu.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Referanslar

Oflaz, F.B., Karaca, N.B., Özçad?rc?, A., Ar?n, G., Karabulut, J., Erden, A., ... Ünal, E. (2018). Bili?sel egzersiz terapi yakla??m? ölçe?inin romatoid artrit tan?s? alan bireylerde geçerli?i, güvenirli?i ve duyarl?l???n?n belirlenmesi. *19. Ulusal Romatoloji Kongresi Bildiri Özetleri Kitab?* içinde (s.104-105). Mu?la, Bodrum.

Ara?t?rman?n tam metin bildirisine Hacettepe Üniversitesi aç?k eri?im sistemi üzerinden ula??labilir: openaccess.hacettepe.edu.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: bilissel-egzersiz-terapi-yaklasimi-olcegi-toad.pdf

Bili?sel Egzersiz Terapi Yakla??m? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in 30 maddelik içeri?i, sa?lanan kaynak özetinde yer almamaktad?r. Maddelerin tamam?na ula?mak için ilgili referans yay?n?n (19. Ulusal Romatoloji Kongresi Bildiri Özetleri Kitab?) incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM